

Dissertatio inauguralis de febribus continuis medendis ... / [Thomas Withers].

Contributors

Withers, Thomas, 1750-1809.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Balfour et Smellie, 1772.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/mrwjyeea>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

52720/P

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
FEBRIBUS CONTINUIS
MEDENDIS.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

THOMAS WITHERS,
BRITANNUS.

Ad diem 12. Junii, hora locoque solitis.

Eadem medicamenta sæpe salutaria, sæpe vana sunt.

CELSUS, Lib. VII.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M, DCC, LXXII.

To
Mr Ligertwood
from sincere friend
J. Withers

Mr Ligertwood
from his sincere
friend
A. H. H.

316865

Viro celeberrimo,

JOANNI DEALTRY, M. D.

Ob morum elegantiam, urbanitatem, humanitatem,

Dilectissimo ;

Apud paucos illos,

Qui de medicina bene meruerunt,

Peritia, doctrina, laboribus,

Inclytissimo ;

Ob illius et benignissimam assiduitatem,

Veram, fere dixerim, pietatem,

Erga Patrem mihi carissimum,

Morbo olim tentatum,

Et

Alia beneficia,

Mihi, grato pioque animo, semper colendo ;

Haec, qualiacunque sunt, dicata

Volui

THOMAS WITHERS.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

DISSERTATIO INAUGURALIS

D E

FEBRIBUS CONTINUIS MEDENDIS.

P R O O E M I U M.

QUUM, ex morbis, nulli aut frequentiores aut funestiores febribus continuis occurrant, de earum causis, diagnosi, et prognosi, primas nostrae doctrinae lineas cursim praemittere, operae pretium erit. Quis enim, ex tantâ et tam diversorum remediorum copia, ea quae curationi perficiendae aptiora sint, pro rebus morbum circumstantibus, seligere potis erit, nisi certis principiis tota nitatur ejus praxis? Ut igitur nos quoque praecipua principiorum capita, quibus, quasi Ariadnaeo filo, ducimur, hoc in Therapeiae Labyrintho, stabiliamus, pauca praefari fatius duximus, si non proprio ex penu, saltem ex documentis, quae alma hac in academia, et in auctorum libris, quantum in nobis fuit, haurire potuimus.

SYNOCHA, typhus, et synochus, febres sunt hic perpendendae. Dicuntur continuæ, quia non, ut in in-

A

termittentibus,

2 DE FEBRIBUS CONTINUIS

termittentibus, apyrexiam alternant, nec, ut in remittentibus, evidentem remissionem. Simul tamen notandum, febrem stricte continuam vel continentem nunquam dari; omni quippe feбри, licet aliquando obscure, semper tamen aliquatenus, remitti et exacerbari competit; id quod accurata recentiorum observatio abunde confirmavit. Synocha est febris inflammatoria, in frigidioribus praecipue terrarum regionibus saepius se ostendens; robustis et sanguineis temperamentis maxime infesta. Typhus autem, Culleno, in Nosologia facile primo, definiente: "Morbus contagiosus; calor parum auctus; pulsus parvus, debilis, plerumque frequens; sensorii functiones plurimum turbatae; vires multum imminutae." Lindi febris contagiosa, Pringelii febris carcerum, et Huxhamii febris nervosa, ad hoc genus referuntur. Putredinis symptomata comites nunc sese jungunt, nunc absunt, haud morbo essentialia. Synochus etiam contagione se diffundit: Incipit ut febris inflammatoria; sed progressu in typhum citius seriusve desinit. Hac in Insula crebro occurrit; quod forsitan partim ex diathesi inflammatoria, omnibus bene nota frigoris progenie, partim ex Britannis infito robore deducendum est. Putrida acrimonia, speciatim sub fervido coelo, synocho interdum conjungitur, quae nonnihil sane morbum variat. Velim tamen observetur, typhum et synochum ad se invicem ita gradatim accedere, ut limitibus accuratis saepius fere omnino careant.

CON-

CONTAGIO, miasma, et frigus, horum morborum sunt causae remotae praecipuae, sine quibus, ni fallor, vix unquam gignitur ullius momenti febris continua. Frigus, maxime si corpori calefacto applicatum fuerit, haud raram synochae causam esse, medicis fatis innotescit. Contagioni et miasmatis typhum et synochum imprimis ascribimus; quamvis, horum venenorum actioni saepe adfistere frigus, lubenter concedamus. Contagium est effluvium a corpore, febre afflicto, ortum, quod, sano admotum, morbum eundem movere potest. Miasma quoque effluvium est, quod vel a corpore, non febricitanti, vel forsan a putridis, suam trahit originem. Coactis effluviis, quae miasmata constituunt, et loco in angusto nec fatis perflato retentis, saepe merito attribuitur febris; inde in castris, navibus onerariis, carceribus, nosocomiis, ubicunque demum homines conferta multitudine collocati sint, typhus et synochus pessimae notae cum saepissime tum facillime nascuntur. Contagium et miasma vi sedante, et interdum septica pollent; corpori humano applicata, in naturam nervosam potissime agunt; cerebri energiam minuunt; atque toti systemati debilitatem inferunt. Sic quidem operatur frigus. Universae autem naturae stimulo est calor; ejus genialem virtutem, sine qua vitae nihil foret, nulla planta, nullum animal, per totum terrarum orbem non agnoscit. Contrarias autem partes agit frigus; quando enim fatis potenter et diuturne corpori applicatur, nervos eo multum debilitari, immo et stuporem, somnum, coma, atque mortem, haud raro induci,

induci, nemo inficias ibit. Inde frigus febrem gignere, quatenus sedantem exferit vim, credimus. Aliae insuper causae febrium remotae ab auctoribus enumerantur, caeque saepe praedisponentes et occasionales, sed quae non, nisi febrem levissimam, unquam per se movent. Huc referuntur crapula, alimentum quantitate deficiens, aut qualitate malum; veneris excessus; vigiliae nimis protractae; immodicae mentis vel corporis exercitationes; status convalescens; magnae evacuationes, praecipue rubri sanguinis; exercitatio corporis, maxime solita, neglecta; animi nonnulla pathemata, potissimum timor et moeror: Quae profecto causae vi plurimum discrepant; sed fere omnes corpus debilitant. Quodcumque autem debilitat hominem, contagionis, miasmatum, vel frigoris, viribus sedativis eum magis obnoxium reddit.

SUMMAS difficultatibus adhucdum involvitur febris causa proxima. Nondum sane nostra doctrina hac in parte absoluta est, nec suis bene multis defectibus caret: Si tamen praecipuos verisimilitudinis characteres prae se fert; si causarum remotarum actioni apprime congruit; si plurima ex febrilibus phaenomenis ad amissum explicat; si indicationibus satis apte praebet locum; si factis nixa, ad facta itidem nos perduxit; eam breviter hic tradere profecto non pigebit. ¶ Auctum sanguinis circuitum, et celeriores cordis contractiones, febrium esse causam proximam, remotasque fere omnes ex stimulo hunc in effectum spectare, Boerhaavio persuasum fuit: "Sic patet evidenter," inquit

quit ejus Commentator, “omne illud, quod, ut causa,
 “ producit illam velocitatem pulsus, etiam producere
 “ febrem; et praeterea omnes sunt febris causae, quae
 “ venosi sanguinis motum cor versus accelerant, et
 “ quae stimulo suo adeo facile irritabile cor velocius
 “ moveri faciunt.” Hic vero, ni fallor, Boerhaavius
 erravit. Si omnis febris ex febrili calore initium cape-
 ret, probabilitate quidem non careret haec sententia.
 Sed, contra, calorem semper antecedit frigus, quod
 sane quomodo tali stimulo efficiatur, non facile ex-
 plicabunt Boerhaaviani. Eorum idcirco theoriam de-
 relinquimus.—Contagionem, miasmata, et frigus se-
 dantia esse, ut asseruimus, constare putamus. Eorum
 sedans potentia in genus nervosum primum praecipuos
 suos edit effectus, languorem, scilicet, lassitudinem,
 motus averfationem; mentis facultatum hebetudinem;
 ambientis atmosphaerae frigore insolitam sensibilitatem;
 per totum corpus, sed maxime in partibus extremis,
 frigoris sensum, horrorem, frigorem, pulsum naturali
 debiliorem ac frequentiore; appetitum denique cibi
 semper imminutum, interdum omnino sublatum. Haec
 sunt omnis incipientis febris prima signa; quae cere-
 bri diminutam energiam plane designant, fatisque
 ostendunt cui debeantur causae. Ex his phaenomenis,
 verisimillimum nobis videtur, in febribus, sed specia-
 tim contagiosis cunctis, primo occurrere statum debi-
 litatis.—Huic debilitati statim succedit, quasi ab ea
 pendens, vasculorum extremorum spasmodica con-
 strictio; quam primus bene probavit Hoffmannus, et
 causam

6 DE FEBRIBUS CONTINUIS

causam febris proximam credidit. Nec ea Boerhaavii sagacitatem latuit: "Aliquid ibi haeret," inquit ille magnus vir, "ad extrema capillaria, ob fibras horum "spasmo contractas, et hinc arctatas." Eandem sententiam strenue defendit Van Swieten. Talem vasorum extremorum spasmus, persistente frigore febrili, sequentia donotant signa: Superficie corporis pallor; os et labia, et tota cutis, arida atque sicca; perspiratio diminuta; urina limpida; ulcerum exsiccatio; tumoresque subsidentes. Gaubius etiam ita sentit.—Quae praestruximus, firma videntur; et inde apparet, ut opinamur, debilitatem et extremorum spasmus, febrim causam proximam esse. Si haec concedantur, non explicatu difficilis erit febrilis calor; quippe qui pro temperamento et vigore corporis variatur. Hoc phaenomenon ad humanae oeconomiae legem bene notam jure referetur; corpus nimirum animale ita a Deo Opt. Max. fabricari, ut, vires modo non omnino desint, quodocunque a statu sano aberraverit, ad pristinam sanitatem sese restituere conetur. Haec lex vires naturae medicatrices constituit, vel *Autocrateiam*, inter medicorum scholas tam praeclaram, de medicis tam bene meritam, cujus ope in arte medica tantum nominis saepe consequuti sunt. Debilitas et vasorum extremorum spasmus aberrationem a statu sano plane denotant, quam remove molitur natura per auctam cordis et arteriarum actionem, quae ad vim cerebri renovandam, et spasmus resolvendum, directe pertinet.

PROG-

PROGNOSIS ex symptomatibus, quae ad mortem tendunt, deducimus, potius quam ab iis quae ad sanitatem; quia nobis haec sunt longe obscuriora: Virium naturae medicatricium natura, praecipue in febribus, nos fere omnino latet. A cordis reactione praeter solitum concitata, aut contagii vel miasmatum venenis, febricitantes morti occumbunt. Duplici modo operantur haec venena: Vel vim vitae diminuendo, integrum cerebri collapsum sive mortem inducunt; vel vitam destruunt, corruptionem, summa debilitate comitatam, corpori inferendo. Inde, si notas immodicae reactionis, debilitatis, vel corruptionis, aut symptomata quibus denotatur, stimulantium, sedantium, vel septicarum virium excessu^s indigitaverimus, prognosin eruere poterimus. Nimia reactio ostenditur, per pulsum velocem, frequentem, validum, ac durum; per calorem plurimum auctum; per urinam parcam atque rubram; per cutem aridam; per linguam siccam, et crusta saepe obductam. Hic etiam sitis magna; alvus astricta; et sanguis missus in superficie vim lymphae coagulatae, sive crustam inflammatoriam, ostendit. Haec symptomata initio febris sese manifestant, et diathesi inflammatoria et pertinaci extremorum constrictione stipantur: Arguit talis reactio constitutionem corporis vegetam; et unquam per se, ut ego putem, neminem e medio tollit. Ad eam tollendam, multum valet ars medendi. Attamen, ea per totum corpus persistente, imprimis cavendum, ne partes, vitae perquam utiles, inflammatione corripiantur; inde nascantur
phreni-

8 DE FEBRIBUS CONTINUIS

phrenitis, peripneumonia, pleuritis, et viscerum abdominis inflammationes, quae per suppurationem, per sanguinis in telam cellulosam effusionem, aut gangraenam, terminantur, atque mortem saepe adferunt. Plerumque, progressu febris, debilitas magis formidanda ingruit, et, aucta cordis actione, inflammatione nulla comitante, longe periculosior; eo quod nimias corporis vires frangere, longe facilius sit medico, quam easdem reficere. Debilitas tandem, in totalem cerebri collapsum abiens, nulla inflammatione ibi manifesta, ut cadaverum inspectione saepe patuit, frequenter aegrum occidit. Vires corporis eo plus deficere intelliguntur, quo languor, lassitudo, ac simplex in motu voluntario debilitas, gravior et insignior; vultus quo tristior ac pallidior; oculi tardius moventes, in oblata objecta minus attente fixi; quo animi dejectio, mortis terror, ac desperatio vehementior; quo lingua magis tremulae; pulsus quo magis parvus, debiliior, frequentior, et omni modo inaequalior; quo vertigo et tinnitus aurium graviores, crebriusque animi deliquium; quo tendinum subsultus, oculorum contractiones, et corporis aliarum partium spasmi, ac convulsiones frequentiores et terribiliores; sensus interni quo magis perturbati; oblivio major, deliriumque constantius; quo longior agrypnia et pertinacior; quo torpores et coma graviora et durabiliora; quo appetitus magis prostratus, ac nausea et vomitus frequentiores et severiores; aeger quo surdior; quo visus magis erroneus, et objecta non praesentia videri frequentius

quentius putantur; et manus quo magis tangi refugientes, ludentes, et carpentes; quo corpus revera frigidius, vel partes extremae; vultus Hippocraticus quo notabilior; quo respiratio debilior, frequentior, laboriosior, sublimior, et crebris suspiriis luctuosior, sine topico pulmonum malo; quo sudores frigidi, viscidi, et partem corporis tantum occupantes, copiosiores; vox quo magis fracta atque humilior; quo deglutitio difficilior; atque foeces et urina minus retentae. Antea notatum fuit, cerebri inflammationem, dum nimia reactione totum laborat systema, aliquando oriri; sed jam observare absolum non videtur, sub finem febris occurrere etiam similem affectionem, maximae debilitati conjunctam. Inde corporis dissectione conspicitur cerebri ejusque meningum inflammatio, suppuratio, vel gangraena. Sympatheticae hujusce phrenitidis signa nonnihil dubii prae se ferunt; eam tamen adesse suspicionem praebent, lucis et soni intolerantia, magnus capitis dolor; faciei et oculorum vividus rubor; constans cum furore delirium, pervigilium, jactatio, anxietas; spasmi vel motus convulsivi; pulsus parvus, frequens, et contractus; urinae limpidae subito copia profusa. Quandoque igitur talia occurrunt, viribus corporis multum labefactis, anceps admodum evadit prognosis, majusque aegrum tentat periculum; ubi etenim debilitas sola sine topico malo praevalet, quam cito depresso ex statu in sanitatem nonnulli resurgant, vix omnino credibile. Contagio et miasmata vi

septica tam insigni aliquando pollent, ut facile sese multiplicent per nostra fluida, et diversos putredinis gradus incitent. Talis corruptio, debilitatem comitem habens, pejoris ominis reddit febrem : Stipatur cibi animalis fastidio ; acidorum et acescentium desiderio ; siti paene inexplebili ; oris ingrato sapore ; halitu foetido ; tetris ructibus ; nausea, et materiei foetidae crebro vomitu ; alvi dejectionibus frequentibus, liquidis, graveolentibus ; sanguine livido, dissoluto, vix cohaerente, citoque putrescente ; spontaneis haemorrhagiis ; menstruorum copiosiori, vel certius sanguinis e vagina praeter ordinem fluxu ; urina atque foecibus sanguine tinctis ; vomitione cruenta ; stillicidio sanguinis e naribus, nunc ex oculis, nunc ex auribus, aliquando etiam ex cute ipsa ; sanguine sub cuticulam effuso, petechias, maculas, aut vibices formante. Crises criticosque dies nos agnoscere profitemur ; et cum Gaubio lubenter diceremus : “ Fal-
 “ lor, ni sua constiterit Hippocrati auctoritas, Ga-
 “ leno fides, Naturae virtus et ordo.” Observatu autem dignum est, crises inter nostrates accidentes, quae veteribus imperfectae nuncupabantur, in synocha circa diem septimum, aliquandoque citius, notari ; sed in typho, vel synocho, circa diem decimum quartum frequentissime occurrere. Nonnihil supra modum augetur exacerbatio praevia ; et tum dignoscitur in faustum eventum abitura, per somnum levem resicientemque vigilias excipientem ; per delirium
 decref-

decrefcens ; per pulfum tardiorem, pleniorcm, ac molliorem ; per linguam humefcentem, et cruftas exulentem ; per cibi aliquantuli defiderium, et per redeuntem appetitum ; per lenem, et univerfalem fudorem ; per urinam pellucidiorcm atque limpidiorem gradatim evadentem, et fedimentum leve, vix cohaerens, non circumfcriptum, ad vafis fundum deponentem. Hae fanitatis redeuntis felices funt notae. Diarrhoea, haemorrhagia, falivatione, rarius dijudicantur febres.

M E T H O.

METHODUS MEDENDI.

HACTENUS historiam et theoriam morbi, de cujus medela hic agere praesertim fuit animus, obiter per-egimus. Nunc ad praecipuam opusculi nostri partem devenimus, ad methodum nempe morbum vel levandi vel removendi. Hac in parte, ut rite progrediamur, necesse ducimus, dogmaticae insistere rationi medendi. Cum autem, ubi de vita hominum agitur, folis conjecturis credere sit nefas, eorum tantum, de quibus per experientiam constat, remediorum meminisse in animo est. Dogmatismo autem hunc tantum in finem utemur, ut, quid singula valeant, quando et quomodo exhibenda sint, quid nocementi inferre possint, et quomodo ab hoc caveatur, accurate dignoscamus. Primum dogmatici medici est, indicationes ex theoretico morbi conspectu probe deductas constituere, cum generales, tum magis particulares, ad quas sua referat remedia, pro uniuscujusque natura, viribus, et usu, quantum docuit medicorum observatio.

I. COMPESCENDUS excessus stimulantium virium.

1. Ejus effectibus in sanguiferum systema occurrendo.

A. Antiphlogistico regimine.

B. Refrigerantibus.

a. Acidis.

a. Acidis.

b. Neutralibus.

C. Systematis arteriosi tensionem minuendo.

a. Sanguinis missione.

b. Purgatione.

I. Removendo illius causas, praesertim spasmus extremorum vasorum; quod fit reducendo determinationem ad corporis superficiem.

A. Internis remediis.

a. Diluentibus.

b. Neutralibus.

c. Sudorificis.

d. Emeticis.

B. Externis remediis.

a. Vesicatoriis.

b. Aqua calida.

II. OBVIAM itur effectibus sedantium virium, arteriosi nempe systematis tonum sustinendo et reficiendo.

1. Frigido potu.

2. Tonicis, Peruviano praesertim cortice.

3. Stimulantibus.

A. Contrayerva.

B. Serpentaria.

C. Vino.

4. Antispasmodicis.

A. Opio.

- A. Opio.
- B. Camphora.
- C. Moscho.
- D. Alkali volatili.

III. OBVENITUR effectibus septicorum virium.

1. Vitando remotas putrefactionis causas, aliave quae ad hanc augendam tendunt.
2. Evacuando putridam materiam ex sanguine, iis nempe quae sudorem promovent.
3. Antisepticis remediis.
  - A. Frigore.
  - B. Copiosa dilutione.
  - C. Vegetabili cibo.
  - D. Acescentibus et acidis.
  - E. Neutralibus salibus.
4. Tonicis.
  - A. Frigore.
  - B. Cortice Peruviano.

DE his omnibus fere remediis nunc figillatim agendum, ea omnia simul dicendo, quae singulis competunt, cuius utcunque indicationi respondeant.

I.

Compescendus excessus stimulantium virium quae reactionem constituunt :

REGIMINE antiphlogistico. Nostra in febribus praxis, ni fallor, hoc cardine praecipue vertitur ;
 faltem

faltem ubicunque plenus durusque pulfus, totius corporis nimius calor, aegri conftitutio, &c. validam cordis et arteriarum reactionem, et fyftematis virium integritatem, evincunt. Ac mihi equidem nulliter magis venerandus videtur egregius Sydenhamus, quam in ejus conatibus ad explodendum alexipharmacorum calidique regiminis tunc temporis praevalentem abufum. Quot morti eripuerit homines, quot faltem longi morbi taedio liberaverit, contraria praxis, omnibus noftrae aetatis medicis, ex multorum annorum experientia, fati fuperque patet; nec ullus Sydenhamo meritas denegat laudes.—Externarum impreffionum ftimulus eo major eft, quo major eas comitatur anxietas vel dolor. Quodcunque igitur dolorem movet vel anxietatem, fedulo vitandum eft; exempli gratia, quamdiu adaugetur fanguiferi fyftematis actio, ab epifpafficis, quae femper magis minusve ftimulant, dolorem excitant, et faepe faepius nocuerunt, cavemus. Debiliores itidem irritationis caufas, ut ligaturas, inaequalia lecti ftragula, et culcitas, vel incommodam quamcunque plicaturam, ingratos fapores, odorefve, lucem, nimiofque fonos, (praecipue fi fympptomata dantur affecti cerebri), omnia mentis pathemata, ftudium quodcunque, nimiam attentionem, cogitationis conatum, omnem idearum connexam feriem, &c. vitare debemus. Ad lucem et fonum quod pertinet, quandoque dari exceptiones nos haud latet; fed haec exceptiones generali regulae

haud

haud obstant, potius eam confirmant. Silentium enim vel obscuritas his in casibus vera sunt irritamenta. Calor et frigus, pro circumstantiis, stimulorum vires agunt; durante enim accessu frigoris et horroris, quodcumque frigoris sensum in aegro intendit, symptomata rigoris, tremoris, et spasmodicae constrictionis superficiei, adaugebit; unde magis stimulabitur sanguiferum systema, et diutius protrahitur morbus. Strenue igitur tunc cavendum, ne aegro admoveatur aliquid quod frigoris sensum in illo excitabit. Verum cum integre formatur accessus caloris, nullo jam recurrente horrore, externus calor maximum stimulum sese praebet. Ne igitur magnus in cubiculo accendatur ignis, ne calidior aegrum circumdet aer, ne stragula super illo accumulentur; potius pro more solito vestitus illis superincubet, quam subjaceat; vel saltem, si in lecto nudus recumbat, tegumenta levia et tenuia sint; brachia lecto, prout lubebit, exserere illi liceat; frigidiusculus admoveatur aer.—Et quoniam omnes motus vel musculorum exercitio systema stimulat, prout major est musculorum actio vel debilitas in genere, recumbens erectae corporis positura praestabit; actio itidem loquendi organa respirationis agitat, sanguinis velocitatem auget, aegrum fatigat, et idcirco prohibenda est. Quod ad dietam observandum est, alimenta digerendi actionem semper plus minusve symptomatice febre stipari, eo quidem magis evidente, quo major est alimenti stimulus; ideoque, quoties jam nimis augeatur reactio, stimulans dieta sedulo vitanda est. Omnis igitur

gitur cibus animalis, quoniam alcalescencia sua citius in putredinem ruat, plus nutrimenti probeat, majoremque stimulum, his in casibus maxime alienus est, et ab illo studiose abstineat aeger necesse est; immo et in genere, vel levissima juscula prohiberem. Vegetabili cibo tantum vescatur aegrotus, farinacea et acedentes fructus non tantum impune, sed etiam utiliter, exhiberi possunt. Cerevisia, item vinum, alique spirituosus et fermentati liquores manifeste neganda sunt; quippe quae validius stimulant quam par est. Excipiantur tamen paucissimi casus, ubi longa consuetudo ea fecit necessaria; et hic etiam quantitas debet esse modica et probe diluta. Blandus et aquosus potus, ut et ipsa aqua, hoc in morbi stadio omnium tutissime sitim explebit; sed cave ne nimia ejus quantitate semel ingesta nimis distendatur stomachus et impediatur respiratio. Tali ergo potu caute administrato anxietati et stimulo sitis apte obviam itur; minutissima implentur vasa, sicque solvitur eorum contractio; diluuntur fluida, et idcirco speciatim cum diaetae vegetabilis auxilio obtunditur eorum alcalescens crumonia, quae non parum augeretur spasmo peripherico perspirabili materiei viam occludenti.—Huc etiam referenda sunt, quasi necessaria antiphlogistici regiminis pars, varia media, quibus stomacho cruditates, vel acres humores, et intestinis induratae foeces eliminantur, mitia nempe emetica, et emollientia enemata, vel refrigeratoria laxantia.—

Et haec satis sint de antiphlogistico regimine; quo

fane illud praecipue contenditur, ut excessum stimulantium virium, ac reactionis cordis et arteriarum occurratur; omni irritatione sublata, qua nimis excitatur fanguiferum systema, nimiusque generaretur calor. Ex iis denique quae diximus constat, antiphlogisticum regimen non parum conferre ad intercipiendas pessimi ominis topicas determinationes, quas contraria quidem praxis saepissime adtulit.

REFRIGERANTIA. Hic perpendenda acida et sales neutri, quorum usus inter practicos jamdudum confirmatus fuit; vi sedante gaudent; nimis concitatum sanguinis circuitum temperant; minuunt calorem; putredinem in primis viis corrigunt; urinae affluxum intendunt; diaphoresin bene promovent. Hos praeter effectus, acida vegetabilia et neutralia recte administrata, laxantis ad instar agunt, et alvi astrictioni semper nocivae occurrunt. Acida vegetabilia autem et fructus acescentes sunt; ex regno minerali, vitriolicum plerumque usurpatur; quibusdam commendatur spiritus nitri dulcis. Cuncta vasculis, in os se aperientibus, stimulum praebent, salivae secretionem majorem reddunt, ac sitim compefcunt. At tamen vegetabilia, quoniam copiosius assumi queant, et nostris cum fluidis facilius jungantur, et leniter alvum solvant, mineralibus plerumque anteposenda sunt. Acida summi usus aestimantur, dum inflammatorius febris status febricitantem vexat, vel per corpus praevalet putredo. De acidis et salibus neutris, sed maxime nitro, una cautela subjungenda, quod
nempe

nempe utrumque remedium, quodocumque inflammatorie pulmones plectuntur, tussim interdum provocat; tali in casu igitur parcius assumendum. Ex neutralibus, mistura salina saepius in usum venit; et, ni fallor, primum merito tenet locum; efficacior dicitur, quando ex volatili alcali, potius quam fixo, limonium succo conjuncto, componitur.

SANGUINIS missio potentissimum est remedium, modo rite adhibeatur, et felicissimo stipatur plerumque eventu; at enimvero, usque adeo indiscriminatim saepius fuit administratum, incauto empyricorum jussu, ut nec semel aegrorum vitam in periculum induxerit, immo et multoties revera obruerit. Ut igitur illius usus apte dirigatur, pauca praefari non absolum erit. Quamdiu reactio systematis valida et strenua est, una cum majori totius hydraulici systematis stimulo, nimio etiam et calore, nec raro cum constitutione plethorica; tamdiu, inquam, nimis impleri vasa arteriosa manifestum est, unde major eorum item solidi vivi tensio. Cum autem contractilium fibrarum tonus ex earum tensione praecipue pendeat, quotiescunque adaugetur tensio, adaugeri itidem tonum necesse est. Cuicunque leges physiologiae satis notae, hoc argumentum omni exceptione majus satis superque patebit. Tensione igitur et tonificadeo adauctis, maximam systemati irritationem inferri nemo negabit.—Exinde obvium est, venae-sectionem, quotiescunque systema nimia reactione exagitur, summi momenti remedium esse. Sanguiferi

feri systematis plenitudini et tensioni moderari, solidi vivi tonum compefcere, irritationem remove- re, cordis et arteriarum nimiam actionem et impetum temperare, anxietatem et oppreffionem tollere, circu- lantium fluidorum copiam minuere, ac fubitam re- laxationem inducere, ut longa docuit experientia, a- pud medicos praefantiffimum femper habetur auxi- lium. Immo et haec fere omnia, parva tantum fan- guinis copia detracta, faepiffime perfici poffe, fatis compertum. Antifpafmodica infuper venaefectionis potestas fentio non praetermittenda eft; quoniam e- nim nimia plethora et reactio varias fecretiones faepius impediunt, ex relaxatione superficiei induc- ta, et miti diaphorefi, Quis venaefectionem multum profu- turam non videat? Exceffus ita ftimulantium vi- rium venaefectione miro admodum modo mitigatur, et topicis determinationibus efficaciter obviam itur. Quotiefcunque nimirum fincera incidit fynocha, Sy- denhamum imitari, repetitis venaefectionibus mor- bum aggrediendo, ne pigeat. In fynocho autem, cave ne fedantis morbi caufae oblivifcaris, et typhi impen- dentis, et periculi quod minitatur aegro mox futura debilitas, immo putrefactio, longe quidem magis for- midanda eft, quam nimia cordis et arteriarum reactio; quippe quod omnes systematis functiones jam tenta- buntur, et, ut antea diximus, extra remediorum aleam magis extabit morbus. Ne igitur in fynocho eoufque fanguinem mittamus, ut cum caufa febris fic concurramus infcii debilitatem inducendo. Quibus
ergo

ergo cautelis remedii repetitio urgenda sit, nunc probe videndum; paucioribus tamen verbis quam postularet argumenti dignitas et usus. Quo majore robore et vigore pollet constitutio, quatenus ad eam confert originalis flaminum conformatio; quo major systematis plethora et plenitudo; quo magis ad *ακμην* accesserit aeger, ab aetate nempe quatuordecim circiter annorum ad triginta quinque; quo exquisitior tensio et tonus; quo major phlogistica diathesis, et magis inflammatoriis affectibus obnoxius aeger; quo saepius hanc evacuationem jam passus est, vel magis ad haemorrhagias propendet; quo intensior ^{est} tempestatis et climatis frigus, vel majores coeli vicissitudines; quo magis evidenter inter morbi remotas causas referendum est frigus, vel minus sedantia aut septica sese praebent miasmata et contagium; quo, accessu caloris jam integre formato, initio propior est morbus; quo magis continua, vel minus evidentibus remissionibus interpositis, est febris forma; quo magis epidemicus morbus, pro tempore grassans, sanguinem detrahi postulat; quo magis urgent quae jam adsunt symptomata, pulsus nempe quo durior, validior, et frequentior, calor magis aestuans, tendentia ad topicas inflammationes magis obvia; eo, inquam, plus sanguinis mitti opus est. Et vice versa. Velim tamen ne haec generalia praecepta exceptione omni majora putes; sed in genere credas, quod quidem ex dictis satis patet, venaesectionem in synocho, has regiones frigiditas infestante, quam in ea quae sub calidiore coelo grassatur melius ferri: In illa nimirum magis inflammatoria,

matoria, in hac autem magis septica vigent symptomata. In putridis enim febribus fluido vitali parcendum est, cujus si nimium prodigi fuerimus, aegrum sane longe sanatu difficiliorem efficeremus. In sincero autem typho, nusquam utilis venaesectio. Cautè etiam et parce adhibenda est in infantibus, senibus, et iis omnibus qui nimis irritabili vel phlegmatico pollent temperamento; quippe quod, his in animalis oeconomiae conditionibus, sanguinis jactura difficilius recuperatur. Sanguinem autem mittendo, siquidem febrilia adsunt symptomata quae venaesectionem jubeant, nihil obstat graviditas; nihil menses; raro enim catamenia sistit venaesectio. Quali jure sit repetenda venaesectio, ex primae effectibus judicatur; quod ex jam memoratis facile deducetur. Nam si hi effectus partim sanguinis missionem excipiunt, sed adhuc supersint vires nimium stimulantès, merito sanguinem iterum mittamus, et iterum quidem prout symptomata requirent. Cavendum est ne decipiamur, oppresso, parvo, duro, et contracto pulsu, plethoram saepe comitanti, sed venaesectio in plenum mollem mutabili, quia nempe arteriosi systematis nimiae tensioni parvitas debebatur. Verum, si post venaesectionem parvus adhuc maneat pulsus et debilis, nulla interim topica phlegmasia satis bene manifesta, vix iterum mittendus est sanguis. Crusta quam pleuriticam dicunt, quamplures medicos, Boerhaavii imitatores, hac in re dirigit; ac quidem in genere, si sanguinis prima vice missi^o obtegat, praecipue in iis febribus

febris quae ad synocham propius accedunt, repetendam venaesectionem, satis apte indicare putatur. Tot sunt tamen et tam minimi ponderis adjuncta, quibus haec impeditur, ut ex illius absentia prudenti medico vix ullum quid concludere liceat. Quod pertinet ad tempus administrationis, non satis tuto mittitur sanguis, dum recurrit horror, quo febris stadio, pulsus naturali frequentior, debilior, et magis contractus est, aerisque circumfluentis frigore facilius afficitur systema; sed, simul atque extitit accessus caloris, quo citius aperitur vena, eo melius.—Inter optimos venaesectionis usus enumeravimus relaxationem; huic favebitur ergo largo orificio, quo sanguis pleno jactu libere effluat; recumbente corporis positura, nec interim ullo utut transitorio stimulante epispastico adhibito.—Topica sanguinis missio, ut generalis, nata est ad tollendum excessum stimulantium virium, ubi ex eo topica efficitur determinatio; inflammatoriae enim affectiones, etiamsi, sicut jam observavi, dum nimis excitatur systema, saepius occurrant, et idcirco sanguinis missionem, cum generalem, tum topicam, requirant; saepe tamen etiam partem quandam tantum adoriuntur, praesente typho, et vel maxime debilitato systemate. Dissectis carcerum typho defunctorum cadaveribus, Pringelius invenit, saepissime apostemata in cerebro; quod idem ex aliorum observationibus saepe patuit. Huxhamius, de febribus putridis disserens, frequenter memorat temporali-um arteriarum pulsationes, ut et carotidarum vibrationes delirium minitantes, pulsu in carpo, interim par-

vo, immo et raro. Cum tales occurrunt determinationes, quasi inflammatoriae considerandae sunt; et quoniam debilitas quae totum tentat systema ut vena aperiat non finit, topicis sanguinis missionibus oppugmandae sunt, quibus determinatio ad partem affectam nimia compesci potest, nec tamen adaucta generali systematis debilitate. Sanguis igitur topice mittendus est, vel hirudinibus sanguisugis, vel cucurbitis, quae forsan praestant, eo quod et quantitatem sanguinis missam accuratius metiri sinunt, et eandem citius detrahent. Fiat demum evacuatio quam proxime ad partem affectam.

PURGATIO. Ex numerosis excretoriis, quae in alimentarem canalem suos effundunt liquores, magna purgantibus fit evacuatio; quae quidem circulantium fluidorum copiam minuit, tum exhalantium in intestina apertorum constrictionem removet; quamcunque ibi putrescentis acrimoniae totum systema irritantis collectionem expellit, abdominalibus congestionibus obvenit, stimulantium denique virium excessum compescit. Sed simul est observandum, lentissime quidem fieri ex arteriis exhalantibus numerosis talem evacuationem, et sic non eam subitam consequi relaxationem hydraulici systematis, quam consequitur ex venaesectione; tum ex intestinali tubo fluidis hoc pacto eliminatis, ad superficiem eorum determinationem minui; sicque periphericae contractionis solutioni obstari. Has ob rationes vix in animum induxerim, purgationi unquam in febribus multum insistendum esse, stimulantibus,

mulantibus, licet viribus nimis systema exagitantibus; etenim, si illuc pertinet nostra medicina, ut arteriosi systematis tensioni modus ponatur, ut ex circulantibus fluidis quid detrahatur, vel tandem ut systema relaxetur, utilis est venaesectio, et longe quidem anteponenda. Ad caetera quod attineat, quibus inferviret purgatio, satis erit si modica omnino sit. Ac quidem, quamdiu inflammatoria synochae adsunt symptomata, tuto et utiliter purgatur, si quidem moderate, praesertim si sanguinem mittere vix audeamus. Sed quamprimum ulla occurrunt symptomata, quibus excessus debilitatis denotatur, multum evacuare per purgantia noceret, quippe quae eam debilitatem nimis adaugerent. Satis fit ergo si laxetur tantum alvus, simul et removeatur ex alimentari tubo omnis acrimonia, quae quidem ibi magis accumulatur, cum ad putrescentiam vergit febris. Purgantia demum antiphlogistica et refrigerantis sint generis. Laxantia clysmata saepe haud incommodè catharticiis substituuntur; et in provento febris stadio satis apte id efficiunt, quod volumus; nec interim tendunt ad debilitatem augendam.

SUDORIFICA. Haec primae nostrae indicationi subjicienda sunt, quia ad spasmodicam extremarum arteriarum constrictionem, quae toti sanguifero systemati haud parvam infert irritationem, resolvendam potissimum pertinent. Summis tamen non sine cautelis adhibenda sunt, ne externo calore stimulantibusve remediis, si promoveatur sudor, inflammatoria id-

circo diathesis nimis intendatur, febris diutius protrahatur, vel in pessimi generis topicas determinationes, inflammationes, suppurationes, effusiones, gangraenas, cogatur, quas quidem sudorifici regiminis assiduas sequelas fuisse, veteres perlegenti medicos, satis superque patebit. Nihilominus tamen extra disputationis aleam videtur, sudorem, non paucis in casibus, caute promotam, non solum aegro non nocuisse, multum contra profuisse; quos casus breviter hic enumerare non alienum videtur. *1mo*, Ineunte febre, necdum formato accessu caloris, sudorem elicere prodest, teste Pringelio, qui in semet ipso sic feбри minitanti efficaciter obstitit. — *2do*, Febre inita, at vix ultra primos paroxysmos protracta, si morbi vehementia et ad citum lethum, ex sedantium vel septicarum virium excessu, proclivitas satis innotescat, sudor etiam promovendus; inde ab omnibus medicis in peste et malignis typhis laudatur. — *3tio*, Cum natura hanc evacuationem profuturam fore ostendit, criticos nempe excitando sudores, in aegri levamen; his, inquam, sudoribus suis remediis satis apte favebit medicus. — *4to*, Post alias evacuationes, an sudor excitandus? An rheumatismi Doveri pulvere curatio ad febres itidem eodem cum successu tentanda? Doceat dies. — Utcunque sit, five natura five arte eliciatur sudor, ejus natura et effectus attente perpendantur necesse est. Si nempe nec generalis nec facilis, sed topicus et viscidus sit; si febrilia symptomata ingravescant; si calor, anxietas, durities,

durities, et frequentia pulsus, cephalalgia, ac forsan delirium, sudorem excipiant; vel, illo manante, non mitigentur; tali evacuationi tunc favere profecto periculofum. Si contra vel non adfint haec omnia fymptomata, vel excitatum sudorem non excipiant; vel denique, etiamfi primo adfuerint, eo evidenter minuantur, prout manare pergit; tunc, inquam, faustus est fudor et fedulo promovendus. Quotiefcunq; autem sudorem vel excitare vel promovere molimur, fedulo vitetur externi caloris ftimulus, vel nimia calidorum fudorificorum vis; fudor, quantum poterit, fit modicus, univerfus, et fatis diu protractus; jaceat æger in laneis ftragulis vel indufiis, nec nimio veftium pondere oneretur; fi vero lanae contactum non facile ferat aeger, et omnino recufarit, faltem et indufium et veftes lineae pro re nata commutentur: Aliter enim, quamprimum madida exftiterint, frigus ab evaporatione vel ab impatientia quietis aegrum afficeret; effluvis interim reabforptis. Nec enim aliquid timendum eft ex tali permutatione, quam, vel medio fudore, tutiffimam effe, invitis vulgi praejudiciis, cuivis experto fatis innotefcit. Remedia igitur quae hunc in finem adhibenda velim, funt acida, neutri fales, fpeciatim tartarus vitriolatus, ut nunc folet; verum hunc ultimum, nifi majoribus dofibus, quam mos eft, exhibeatur; quae tutam eximiamque vim fudorificam illi praeftabunt, nil nifi iners, ut dicunt, *placebo*, reputamus. Diluentia fimul et aquofa fluida identidem affumere neceffe eft; quippe quae fudori quam maxime

me

me faveant. Aliquid salviae, igitur, theae, vel fassafras, aquae injiciatur, vel alius demum cujuscunque grati aromatici, quo fudor leniter promoveatur, nec tamen ullo cum stimulo. His in omnibus tamen ægrorum palato consulere potius juvat, modo scilicet multus exhibeatur potus, illis nec injucundus nec nocivus. Porro, si ullo morbi stadio vel arte vel natura eliciatur boni ominis fudor, dum ultra justos limites non excitetur systema, immo et potius videatur suadendus lenis stimulus, vinum apte dilutum, ut *negus* (prout apud nos dicitur) aliave quavis forma jubere velim. Secundum vinum autem, alcali volatile, modica dosi exhibitum, eidem usui inferviet, sudoremque satis apte movebit, si fides Pringelio, qui, morbo ineunte, hoc remedio efficaciter obstat.

EMETICA. Multas hujus remedii laudes variosque casus, ubi nostro in Edinensi Valetudinario, summo cum successu idem adhibitum vidi, ubi mecum reputo, magna non sine voluptate ejus aggredior considerationem. Emetica duplici exhibere possunt modo, vel nempe ut vomitum plenum moveant, vel nauseam tantum, parvo vel nullo vomitu. Priore modo, cruditates, biliosa vel putrida stomachi contenta, quae mole et acrimonia febrium sane aggravarent, eliminantur; simul et biliales vel pancreatici ductus, una cum stomachi ut et magnæ alimentaris tubi partis excretoriis, ita emulgentur, ut abdominalibus congestionibus prompte sic obviam eatur. Vomitus etiam ad superficiem vehementer determinat, ideoque spasmum resolvit, et sudorem

rem tuto simul et profuse elicit. At praestat ita emetica exhibere, ut nausea tantum, non integer immediatusve vomitus, excitetur; diutius enim in stomacho remanet emeticum, ideoque validior, et stabilior, ad superficiem fit determinatio; praecipue si demum paulisper vomitat aeger; minor etiam sic fatigatio vel debilitas inducitur, frequentius repeti potest remedium, et quoniam parvula illius pars pylorum quoque transit, alvus leniter solvitur, et laxantis medicinae boni omnes effectus obtinentur. Caveatur tamen ne sic nauseabundus aeger nimium potus assumat; quippe qui vomitum citius et validius, quam par est, produceret, et sic una remedium stomacho rejiceret.—Emetica vulgo adhibita sunt ipecacuanha, Jacobi pulvis (James's powder) vinum antimoniale, et tartarus emeticus.—Ipecacuanha parvula dosi exhibitum brevi nauseam et vomitum ciet, ideoque stomacho contentis liberando apprime inservit; verum, quoniam citissime operatur, nequaquam eas possidet vires, ut nauseam aliquamdiu continuatam pauca vel nulla evacuatione faciat. Cumque illius stimulus, nec tantus nec tam stabilis sit, quam antimonialium; idcirco, inquam, si topicam aliquam abdominis affectionem timere licet, ipecacuanha praestat. Illius autem tincturae quam pulveris tenacior est stomachus. Quod ad antimonialia attinet, experientia nunc constat, ea inter efficacissima in febribus emetica esse habenda, ac in genere satis tuta.—Jacobi pulvis profecto maximo cum successu fuit exhibitus,

exhibitus, et, modo non deficiat operando, vulgo majorem sic ad superficiem fieri determinationem, quam emetico vino, vel tartaro, reputatur. Cum autem falina non sit haec praeparatio, ejus actio prorsus hoc cardine vertit, ut nempe stomachi acido solvatur et actuosa fiat; aliter iners per intestina transit. Inde igitur et Jacobi pulvis et antimonialia, quaecunque falis forma non exhibentur, incertissimos omnino edunt effectus; nunc medici expectationem penitus fallentia, nunc autem longe validius, quam par est, operantia.—Emeticum vinum iis objectionibus non adeo obnoxium est. Huxhamio multum commendatur, et saepe cum emolumento exhibitum fuit; sed, quoniam acidum vini, quo praeparatur, non semper eadem vi pollet, et quoniam remedium ipsum saepe in officinis male se habet, nimis hoc incertum crediderim.—Omnibus autem antimonialibus longe supereminet tartarus emeticus, in quo omnia quidem reperiuntur quae nobis exoptanda essent; sal nempe, cujus effectus ab acido stomachi nunquam pendet, varius quidem, prout magis minusve solubile sit antimoniale praeparatum, quo componitur; facile tamen, post pauca pericula, vel potius, ut ostendit Dr Sanders, ex ejus solubilitate, quid potest, dignoscitur; nauseam, vomitum, catharsim, diaphoresimve, prout lubitu, excitat.—Exhibeatur eximium hoc remedium ad $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{2}$ grani pro dosi, singula quaque semihora vel hora, ita ut nauseam aliquamdiu continuetur, donec lenis inducatur vomitus, vel
 solvatur

solvatur alvus. Praestat, uti mihi videtur, sic illud administrare, quam majoribus dosibus et longis intervallis. Cura temporis administrationis est etiam adhibenda; eo melius emeticum est, quo citius exhibetur; ac quidem initio febris morbum non raro solvit tartarus, si eximiis medicis fides, eo, nisi fallor, quod obstat, quo minus spasmus formetur. Si vero non ipso febris initio exhibetur emeticum, sed quum jam aliquamdiu perstitit, symptomata quidem mitigare, sed vix penitus remove, potest. Quoniam autem febres, vel maxime continuae, et remittuntur et exacerbantur, vel circa horam pomeridianam quo magis regularis, vel vespere quo major fit exacerbatio, emeticum fumere potius juvabit. Quocunque febris stadio datum sit emeticum, boni illius effectus prima vice ut plurimum consequemur; si vero symptomata parum levat, vel prima, vel secunda, vel denique tertia illius remedia exhibitio, ex ulteriori repetitione vix ullum quid sperandum est. Emeticis illud boni saepe efficitur, ut inducatur febris remissio, sicque Peruviano cortici, juxta Jacobi ipsius praxin, tuto et saepe prospere exhibendo locus datur.

VESICANTIA. Eorum utut vulgo exhibitorum theoria et usus vix ab ullis intelligitur; ideoque precarium haecenus et incertum existit hoc remedium. Apud quosdam enim cantharides habitae sunt, quasi viscosum sanguinis lentorem dissolverent et attenuarent; sed haec est mera hypothesis, nullo nisi fundamento. Operantur, verisimile est, cantharides in motrices fibras,

bras, vel ut stimulus, vel ut antispasmodicum. Parti cui applicatur profecto stimulo est epispasticum, ibi inflammationem et feri effusionem producens; immo et in quibusdam casibus stimulus hic in totum systema extenditur, magnum infert dolorem, pulsum et frequentiore et duriore efficit. Saepius tamen mere topicus est, nec reliquum corpus attingit; pulsum enim nec citat, nec calorem auget; nae aliquando, ut in peripneumonia, ubi universus stimulus profecto noceret, epispastica multum prodesse reperiuntur, inflammatoriam diathesim compescendo, et pulsum tardiore mollioremque efficiendo. Porro, quoniam epispastici stimulus, cum obtinet, ut plurimum transitorius est, et effuso sero evanescit; idcirco, inquam, praecipuum epispasticorum effectum eorum stimulo nolim tribuere. Possitne res expediri, si epispastica vi gaudere antispasmodica credamus, dubium videtur. Quibusdam magni nominis medicis, bonos epispasticorum effectus observantibus variis in morbis spasmodicis, immo et priusquam ulla fiat illis evacuatio, in colica scilicet, asthmae spasmodico, et in omnibus internis phlegmasiis, quae, quantum probabili conjecturae assequi datur, spasmodica stipantur constrictione; praecipue antispasmodica visa sunt vesicantia. Ac quidem quam mirabili vasorum sanguiferorum reti, communicatione ubicunque perfecta, dilatatur cutis, et ex altera parte ea in febribus spasmodice constringi, medicis fat comprobatur. Epispasticum autem sanguinem, ex ulla ejus retis parte evacuans, multum

multum quidem ad totius tensionem minuendam, univrsamque superficiem relaxandam, sicque spasmodicam constrictionem solvendam, plurimum quidem valere potest. Huic tamen theoriae nostrae arbitrio suo quisque deroget vel addat fidem.—Nec quidem minus fluctuantes epispasticorum, ex praxi et experientia, quam ex opinionum commentis, fuerunt laudes; per quosdam enim prohibita sunt in omni inflammatoria febre, quasi stimulantia; alii quidem, nulla stimuli ratione habita, ea promiscue in omni febre vel inflammatorio morbo praescripserunt. Alterutrus tamen sententiae fautoribus adfistere mittentes, quid de epispasticorum applicatione, omnibus bene perpensis, sentiamus, libere nunc dicturi sumus.—Profecto verum est, epispasticorum stimulum quibusdam in casibus magnum esse; ideoque, in inflammatoriis febribus sine topica inflammatione, vesicare dubium est remedium. In typho autem, cum jam aliquamdiu perstitit, nec ullus stimuli timor, vel sub synochi finem, ubi jam inflammatoria cessarunt symptomata, epispasticis uti probant omnes. Verum enimvero, quoniam, plurimis in casibus, tam fixa et obstinaciter determinata est febris duratio, ut nullis remediis possit contrahi, epispasticis nolim initio morbi occupare loca, quae illis sub finem non servasse poenitebit, ubi nempe utilissima sese praebere pollicentur. Quotiescunque autem, jam satis provento morbo, lethargicus quasi torpor et coma occurrunt, epispastici

E applicatio

applicatio non modo non nocebit, verum et magni usus et necessaria nobis videtur. Immo, et epispasticorum successio saepe tunc temporis haud parum profuit. Si itidem phreniticum delirium, vel topica demum determinatio in caput, thoracem, vel abdomen indicatur, epispasticum, quam proxime partem affectam applicatum, saepe plurimum prodest. Removeatur autem, simul ac elevata sit cuticula, et stranguriae, ea quae sufficiat dilutione, obviam eatur.

FOMENTA. Ea nonnihil quidem stimulant; sed, ex relaxatione, quam inducunt, vasorum extremorum vera antispasmodica reputanda sunt. Cum febris, diathesi inflammatoria remota, aliquatenus provehitur, vel ex initio, si inflammatoria diathesis non multum praevaluerit, calida fomenta semper tuta, saepe utilissima. Quotiescunque enim comata, phreniticum delirium, vel ulla demum vehementis cerebri irritationis symptomata, qualis efferatus vultus, protervus aspectus, typhomania, tremores, subsultus, convulsivi motus, frequens, debilis, irregularis, et contractus pulsus, &c. occurrunt, nequaquam omitti fomenta velim, quae saepe symptomata mitigabunt, et pulsum tardiozem pleniozemve efficient, et somnum conciliabunt, lenem denique diaphoresin movebunt. Cave autem, ne, in illorum applicatione, plus conturbetur aeger quam necesse est, aut, inter administrandum, vestes quibus integitur madefiant. Illud etiam addendum, fomenta parum valere, nisi ad du-

as extrahantur horas. Eodem, quo fomenta, pertinet, pediluvium, aqua calida, et balneum calidum.

II.

Obviam ire excessui sedantium virium.

IN omni febre, cujus duratio ad certum quoddam tempus protrahitur, jam observavimus debilitatem, quae ut removeatur summa ope nitendum, semper occurrere; cujus signa jam enumeravimus. Fibras musculares omnes saepe usque adeo afficit, ut sanguiferum etiam systema, cor puta et arterias, invadat; ideoque, in pestilentibus febribus, haec organa multum relaxari, dilatari, et magnitudine multum adaugeri, dissectionibus patuit. Systematis igitur tonum, frigore, tonicis, stimulantibus, et antispasmodicis remediis, reficiendum, inde satis manifestum est.

AQUA frigida. Vix operae pretium est ea retractare, quae jam compendiose dicta sunt de frigoris in humanum corpus effectibus. Ubi modico gradu et transitorie admotum sit, stimuli plerumque vices agit; supra modum autem et diu continuatum, sedantis. Hic vero stimulantibus et tonicis illius effectus tantum assequi volumus. In inflammatoriis febribus, ubi obtinet phlogistica diathesis, et intenditur arteriosi systematis tonus, plurimis medicis dubii reputatur commodi potatio frigida; adeoque vitatur in synocha,

et

et initio synochi. In typho verum, vel etiam in synocho, inflammatoriis tandem symptomatibus depulsis, ubi systematis tonus multum frangitur, frigidum exhibere potum, praecipue calidis in regionibus, calidove anni tempore, nunc apud omnes probatur. Quippe qui, praeterquam quod tonica vi pollet, sitim felicius explet, jucundumque quasi cardiacum existit aegro. Suadendum tamen videtur, in topicis inflammatoriis capitis affectibus, faucium item thoracis vel abdominis, frigidum potum omnino prohibendum esse.

PERUVIANUS CORTEX. Celeb. Van Swietenio omnino assentimur, in nervosum systema praecipue operari hoc nobile remedium. Nullus inter medicos nescit egregiam illius tonicam vim, quam sane probare non difficile foret in illius effectuum consideratione, in sanandis intermittentibus, sistendis gangraenis, et in multis demum nervosis, ut dicuntur, morbis, ex laxitate et debilitate ortis, plurimum levandis. Quibus uberius explicandis, quum apud omnes constat, hic superfedendum est. Satis erit igitur si practicas paucas observationes subjunxerimus. In intermittentibus, remittentibus, vel continuis putridis, ubi sanguis nimium solutus vasis effluit, vel occurrunt petechiae, cortex, quantum stomachus commode ferre potest, proprium procul dubio et necessarium est remedium. Magis autem est dubium in continuis, ubi septica sese non manifestat diathesis, quales hac in regione vulgo existunt. Propriis cum cautelis mihi tamen persuasum

sum est, corticem et in illis merito administrari posse, licet apud plurimos hoc adhucdum sit in dubio. *1mo*, Scilicet in typho, ubi frequentes morbi initio remissiones observantur, ac praecipue post tartari emetici vel Jacobi pulveris exhibitionem, hoc in casu, ut supra dixi, Doctor James corticem liberrime, nec non saepe multo cum successu, administrat. Eximius et mihi semper, propter humanitatem, gratiam, fere et dixerim amicitiam, qua me excepit et docuit, colendus Praeceptor Gregorius, saepe in hanc progressus praxim, magnis laudibus evehit; ut et illust. Cullenus, qui tamen periculum corticis parcius fecit. Sic enim putant febris durationi efficaciter occurri. *2do*, In omni inflammatoria febre et topica inflammatione, ubi arteriosi systematis tonus jam intenditur, merito quidem nocivus reputatur cortex, nec ulli extant casus, ubi hoc in stadio profuerit. Novimus tamen periculosissimas hujusce generis febres diu persistere, magna cum debilitate, virium prostratione, et omni diathesis phlogisticae suspitione procul remota, praecipue versus finem. Quamvis igitur tunc temporis nulla sese praebet evidens remissio, corticem exhibere, propter illius tonicas vires, tutum, immo et necessarium, reputamus, testibus Huxhamio et Pringelio, (qui tamen minorem quam par est praescribunt dosim) praecipue audentiore De Haen, ingeniosisque nostris Professoribus Culleno et Gregorio. *3tio*, Cum sub finem talium febrium evidenter occurrunt remissiones, frigoris accessu indicatae, omnibus acceptum est remedium

cortex.—Quantum illius ad administrationem pertinet, ex parva dosi nihil omnino expectandum est. Sit a drach. iv. ad vi. prout stomacho conveniat. In tertio casu, ubi remissiones occurrunt, sex horis antequam expectetur paroxysmus, drach. i. singula quaque hora sumendam jure praescribit Cullenus; ac in primo casu sic quoque praescribi posse putamus. In secundo autem, ubi non evidenter remittit febris, et stomachus ut plurimum maxime debilitatur, drach. iv. in die, si fieri potest, exhibemus. Aliis praeparationibus praestat pulvis. Si vero catharsin movet, opio pro re nata huic obstamus.

NUNC de stimulantibus agendum, iis scilicet remediis, quibus muscularium fibrarum excitatur actio. Proxima sunt, quae diathesin phlogisticam inducunt, adeoque systematis tonum fulciunt, quod quidem praecipuum est hujusce indicationis scopus. Satis erit tamen, si tria in vulgatiorem usum accepta consideramus, contrayervam, serpentariam, et vinum.

CONTRAYERVA inter alexipharmaca habetur. Quatenus sensibus obviae sunt illius qualitates, nonnihil stimulantibus videntur, parvo tamen gradu. Haud parum dubium est, an vere profit necne. Pringelius hoc remedium, una cum nitro et camphora, praescribere solebat; vix tamen ullo cum effectu, qui percipi potuit; ideoque hoc remedium minus laudatur.

SERPENTARIA longe validiori stimulo pollet, ideoque frequentius in usum venit; Pringelio aliquando
cum

cum successu, professoribus autem nostris minus prospero, calore nempe saepe nimis sic adaucto.

VINUM. Quotiescunque cardiacum stimulans desideratur, omnium tutissimum et efficacissimum est vinum. Hoc autem exhibere, praesentibus adhuc inflammatoriis symptomatibus, procul dubio noceret. Cum autem febris contagio manifesto debetur, et cum inflammatoria diathesis abest, sed dejicitur animus, pallidus deprimatur vultus, involuntarie profluunt lacrymae, una cum pulsu citato et debili, ad vinum refugimus, ipso ab initio. Si vero inchoatur febris per inflammatoria symptomata, a vino abstinendum est, donec removeantur illa, et fulcienda sit vis vitae. Velim tamen credas omniquocunque delirio vini usum non prohiberi. Si enim rationem symptomatum febrilium subjungere licuisset, delirium ex duplici causa oriri posse observemus, vel scilicet ex adaucto sanguinis in cerebri vasis impetu, ut fit in inflammatoria febre, ubi ad excessum usque abeunt stimulantia vires, vel ex energiae nervosae diminutione, sive, ut dicunt, *collapsu* cerebri, propter nimis sedantes vires, quale delirium observatur in typho, vel sub finem synochi. Utrique huic delirio quidem sua sunt symptomata. Priore vinum nocet, posteriore prodest, ut unanimi medicorum consensu patet. Quotiescunque igitur in typho, vel jam profecto synocho, hoc delirium magna cum prostratione, et sine ullis topicae inflammationis signis occurrit, vinum necessario exhibendum reputant. Commendatur etiam vinum, si, caeteris paribus, ullus adsit stupor. Ea-

tenus

tenus igitur constat de usu vini.—Ancipites tamen identidem sese praebent casus. Jam enim observavi topicam ad cerebrum determinationem sub finem febris aliquando fieri una cum generali debilitate, pulsus ipsius afficiente, eamque delirio feroci, et impetuosa anxietate, lecti impatientia, effusis et aliquatenus inflammatis oculis, aliquando et faciei rubra suffusione, constante pervigilio, intolerantia lucis et soni, nec non praevia magna cephalalgia, indicatam videmus. Cum haec adsunt symptomata, et ad tempus durant, Pringelio assentimur, timendum esse phrenitidem, quam vinum et omnes externos stimulos aggravare putamus. Nihilominus tamen cum Vogelio observamus, ‘phrenismi symptomata admodum esse ambigua,’ ac saepe sine ulla topica inflammatione, occurrere. Saltem novimus haec omnia, nulla praesente febre, plurimis in casibus maniae observari, ubi nullus datur locus inflammationis suppositioni. Tale quoddam delirium, maniacum quasi aemulans, febres saepe comitari, symptomatum itidem phrenitidem referens, ex illius saepe transitoria natura, ex usu vini, opii, et stimulorum, ad illud removendum, et ex dissectionibus praesertim, satis abunde evincitur. Si igitur hunc casum satis accurate distinguere datur, vinum libere exhibitum multum profuturum compertum habemus. Fatendum est tamen, hanc diagnosis difficillimam esse, et verum emunctae naris medici Lydeum lapidem.—Porro, aliis etiam in casibus, multi non raro sese praebent hallucinationum fontes; nunc enim dubium videbitur, an inflammatoria symptomata

ſymptomata penitus removeantur necne ; nunc autem
 magnae debilitatis ſigna catarrhalibus complicabuntur,
 vino interim, prioribus magis urgentibus, requiſito. His
 autem in caſibus cautiffime agendum ; et cunctis ad-
 junctis ſedulo attendendum. *1mo*, Igitur conſideranda
 eſt febris duratio ; ſi enim jam aliquatenus provehitur,
 probabiliore conjectura nixis ſtatuere licet, inflammato-
 riam diatheſin jam depelli. *2do*, Ægri conſuetudo et
 uſus : Si enim libere vinum prius aſſumere, ſi ſpecia-
 tim frequenter intoxicari, ſolebat ; probabile eſt vinum
 et tutius et utilius fore. *3tio*, Illius appetitus vini pe-
 riculum facere itidem ſuadebit. *4to*, Sed, praecipue
 poſt primum vini tentamen, in omni ancipiti caſu, il-
 lius effectus ſedulo perpendendi ſunt : Si enim non a-
 daugentur ſymptomata ; ſed multum reficitur et levatur
 aeger ; ſi pulſus plenior et tardior evadit ; ſi calor et an-
 xietas minuitur, vel aliquatenus mitigatur delirium ;
 vinum confidenter exhibere non dubitabit medicus.—
 De genere vini ſi quaeratur, Burdigalene (*claret*),
 et Rhenanum (*Rheniſb*), Hispanicis et Luſitanis antepo-
 nenda ſunt ; quippe quod his ultimis, ut plurimum, plus
 ſpiritus admiscetur, ideoque magis inflammatoria et
 calida ſunt. In genere, praestat vinum aqua dilutum
 prius exhibere quam ſincerum ; ideoque ſaepius aſſu-
 mitur, una cum ſero lactis, cum pane, aqua, et ſaccha-
 ro, (*Anglice panada*,) aliifve hujufce generis. Verum,
 hoc in propoſitum, frigida aqua his omnibus fere ante-
 ponenda eſt ; quia, in genere, ubicunque vinum pro-
 derit, proderit etiam vis tonica frigidae. Nec tamen

hoc semper verum est; ut patet ex epidemica quae in hac urbe etiamnum grassatur; ubi, quoniam catarrhi symptomata febrem comitantur, etiamsi profit vinum, vix impune exhiberi potest frigida.

ANTISPASMODICA, scilicet opium, camphora, moschus, et alkali volatilē, de quorum remediorum operatione multum adhucdum ambigitur. Mihi quidem in dubio est, an huc proprie referantur; quoniam tamen animus est, ea omnia enumerare remedia, quae ullius sunt momenti in febrium curatione, et quoniam mihi perspicue non videbatur, quo potiori jure referrentur, sub hoc titulo ea peragere libet.

OPIMUM evidenter sedans et antispasmodicum, simul et stimulans est, ex qua virium combinatione generalis constituta fuit inter medicos regula, opium nempe nocere omnibus inflammatoriis morbis; et experientia, plurimis in casibus, hanc regulam confirmavit. Maxime igitur dubii usus reperitur opium, initio omnium febrium, ubi inflammatoria praevalet diathesis. Sed novimus non paucos extare casus febris, ubi frigus, stimulantia, et cortex Peruvianus, maxime profunt, ubi quoque opium cum emolumento exhiberi potest. Ac illius in genere usui modum accurate ponimus, sic ut vini, ut ut major sit difficultas. Propterea igitur, quod opium sedans est remedium, omnibus irritationibus, quae non sunt inflammatoriae, et spasmodicis omnibus in effectibus, optimum est remedium. Delirium, quod, ut jam observavi, maniacum refert, largis illius dosibus

dosibus saepe fugatum est; necnon caetera symptomata mitigata sunt: Cave tamen, ut de vino monebamus, ne diagnosis nimis dubia sit. Minoribus autem dosibus cor et arterias magis stimulat opium, sudorem movet, et spasnum tutius quam alia stimulantia, minus antispasmodica, solvere potest. Exinde suspicamur, quotiescunque inflammatoria diathesis abest, opium frequentius exhiberi posse, quam vulgo fit. Ac quidem in alexipharmicis, quae prius usque adeo apud medicos in usum venerant, opium praecipuum fuit remedium; nec facile ad existimandum est, medicos ex illius usu, non obstantibus calidis et stimulantibus additis remediis, nihil boni reperiisse. Nuper autem fuit compertum, in calido intermittentium paroxysmi stadio, opium, ut tutissimum symptomatum levamen, et spasmi solutionem, et salutaris critici sudoris fluxum, multum promovere. Porro, cum epidemicae febris natura jam nobis innotescit, paucos post paroxysmos lethifera, ideoque, nec immerito, cum sudorificis aggredimur, opium inter omnia, et potentissimum simul et tutissimum, praecipue si neutris salibus et emeticis admisceatur, ut in Doveri pulvere. Rursus symptomata diarrhoea non critica, vel dolorifici tumores in suppurationem abeuntes, vel catarrhales affectiones cum febre complicatae, opium saepe postulant. Demum, febre discedente, et aegro debili et irritabili, admodum anxio et insomni, laudanum

danum sopiendo vires reficit. Immo, et post primam exhibitionem, non raro ab ipso follicite poscitur.

CAMPHORA incertissimi est usus; sedat et refrigerat; nec aequae stimulat ac opium. Parvis dosibus, ut vulgo exhibetur, nullos habet affectus: At, si minore dosi assumatur, quam quindecim vel viginti granorum, nihil sensibus obvium efficit; immo et aliquando, ad drach. sem. exhibita, iners omnino evasit; cum contra non desunt exempla, ubi, ad duos scrupulos assumpta, fere mortem induxerit. At, a clinicis professoribus in Nosocomio Edinensi, ne in uno casu, toto trium annorum decursu, quidem hoc adhibitum fuisse remedium memini. Et quoniam nauseosum est, injucundum, et incertum, apud medicos plerisque male audit. Si ullo in casu, in maniaco crediderim delirio, commodi quid inde perceptum iri, modo largis dosibus ingestum sit.

MOSCHUS utile est remedium, modo sincerus sit et bonus. Saepe in febribus, idque haud sine successu, adhibitum fuit. Antispasmodica enim vi praeditus videtur. Dosis est quindecim vel viginti granorum, infra quam nil nisi *placebo*, ut dicunt, esse putarem. Ubi utilis evadit, somnum conciliat et sudorem elicit. Quae nos dirigunt in administratione opii et vini, eadem principia moschi itidem usum vel prohibebunt vel suadebunt. Quoniam autem minor sit hujus quam opii stimulus, in dubiis casibus liberius et tutius exhiberi potest. Speciatim prodest,
ubi

ubi irritationis symptomata, delirium et subsultus tendinum, adsunt; remota inflammatoria diathesi.

CASTOREUM inter sedantia vulgo reputatur; quo jure tamen, mihi ex optimorum medicorum auctoritate multum in dubio est; saepe noxio inventum fuit stimulo pollere.

ALKALI volatile stimulat et spasmodum resolvit, forsitan ad stimulantia potius referendum est. Illius tamen stimulus tutus, transitorius, et facile in totum systema diffunditur. Praeterea, quoniam stomachus raro vel nusquam acido prorsus careat, neutralis exinde conficitur sal, effectibus quoque haud inutilis. Ubi praevalet languor et debilitas, ab omnibus medicis illius commendatur usus; et post vinum optimus est stimulantium. Pringelius et Monro illud et vinum alterna vice exhibent. Cumque Pringelius probaverit, eximium esse antisepticum; Huxhamio timenti, ne putrefactionem promoveat, non fidem habemus. Immo, et in putridis febribus, sub circumstantiis jam memoratis, Monro hoc optimum existimat remedium.

III.

De Excessu septicorum virium tollendo.

QUONIAM remedia, quibus hoc fit, jam tractavimus, ea nunc seligemus tantum, quae experientia optima

ma probat. Nec animus est hic totam putrefactionis doctrinam peragere, quippe quae nos in intricatiorem investigationis labyrinthum duceret, quam res postulat. Satis fit igitur observare, sapientem Naturam, variis fluidorum nostrorum motibus, frequenti dulcis et aciescentis chyli renovatione, variisque excretionibus, putrefactioni obsistere, modo persistet firma valetudo. Obstantibus licet hisce, septica tamen contagia humano corpori saepe putredinem inferunt. Quotiescunque igitur se res habet, illius remotae causae sedulo vitandae sunt. Cavendum est igitur ab excessu stimulantium virium, quibus adaugetur calor et putredo, mediis jam memoratis, saltem quantum naturae febris adaptantur. Contagio vel miasmata ex humano corpore, ex putridis, vel ex paludibus, orta, saepe funestissima mala inducunt. Inde major febrium malignitas in depressis et paludosis regionibus, in carceribus, castris, nosocomiis, &c. ubi et effluvia aegros undequaque circumdant. Inde necessitas, ut Lindius observavit, removendi exercitum, tali febre laborantem, ex humili sede in altiorem et apertiore tractum; vel saltem aegros in naves collocandi, cujus consilii ratio et usus commodum satis comprobarunt. Privatis autem in familiis, aperire fenestras, et cubiculum frequenter ventilare, multum proderit, quod sanos simul a contagio munit, et aegros e morbo sanabit. Idem

in

in propositum prudentis erit medici indusium et vestes febricitantis saepe mutandas, et omnigenas excretiones putridas immediate removendas, curare. Quae in primis viis continentur, si stagnant, ad putrefactionem facile tendunt; quae ideo hac in febris forma in alimentari canali ad magnum usque gradum procedit. Quapropter omnino necessarium est alvum antisepticiis et antiphlogisticis remediis semper laxare. —Supra satis dixi de mediis quibus sudor in febribus malignis et putridis moveri potest, ut et de tempore et modo quo administranda sunt.—Antiseptica hic omnino requiruntur. Frigus, calorem moderando, et vim tonicam insuper exserendo, putrefactioni efficaciter obvenit. Copiosa itidem dilutio putredinem in primis viis obtundit; et, quoniam excretoria aperiat vasa, ex sanguine eliminat. Diaeta aquosa Italorum eodem modo operatur, et spasmodum insuper solvit.—Conveniunt quoque vegetabilia alimenta, acescentia et acida, quorum, ob rationes allatas, vegetabile fossili anteponimus. Profunt etiam neutri fales, quatenus diaphoretici, diuretici, refrigerantes, immo et aliquantulum antiseptici.—Amara, aromatica astringentia, in putridis febribus usus suscepit, quasi antiseptica; sed ea, parva qua exhibentur dosi, vix credibile videtur, posse hoc modo operari in totam sanguinis massam; longe quidem verosimilius est, ea quasi tonica agere. Frigus autem et cortex Peruvianus omnibus aliis tonicis praestant. Vix operae pretium est repetere maximam et debilitatem et atoniam

his

his in febribus evidenter sese manifestare, musculares cordis et arteriarum fibras praecipue afficere, et ita extremorum vasorum tonum frangere, ut rubri sanguinis in varias corporis partes effusionibus detur locus. Dissectione patuit, has effusiones praecipue fieri in parachymatosam internorum viscerum substantiam, ubi, ex stagnatione, aucta et corruptione, generari demum potest nervoso systemati lethiferum venenum. Quoniam igitur haec atonia et debilitas putrefactioni maxime favet, quam primum illius exstiterint symptomata, ad corticem Peruvianum, simplicis pulveris forma exhibitum, magnis dosibus, quantum stomachus ferat, ut et ad frigidum potum, necnon frigidi aeris liberum accessum, confugiendum est.

ET haec satis sint. Nihil restat, quod amplius addam, nisi ut ultro fatear, plurima me Academiae Edinburgensi debere; plurima equidem magno Culleneno, cujus praecipue doctrinae quasi compendium, de febribus medendis, in medium, imperitissima, vereor, manu, proferre conabar; plurimaque excellentissimis reliquorum professorum praelectionibus. Tali-um virorum verba recolere et praecepta, dum vivam, gratum erit opus. Iis vitae prosperitatem, gloriamque indies cumulatiorem, praebeat Deus Opt. Max.

F I N I S.